

Sprawozdanie Zarządu Głównego Stowarzyszenia Otwarta Rzeczpospolita za rok 2023

25 marca 2023 roku podczas Walnego Zebrania Sprawozdawczo–Wyborczego Członkiń i Członków Otwartej Rzeczpospolitej do Zarządu zostali wybrani: Magdalena Czyż, Marek Gumkowski, Jan Herczyński, Stefan Jackowski, Katarzyna Kuczyńska-Koschany, Krzysztof Podemski, Przemysław Wiszniewski, Irena Wóycicka oraz Damian Wutke. Zgodnie z uchwałą w sprawie ukonstytuowania się Zarządu Marek Gumkowski objął funkcję prezesa, Magdalena Czyż i Irena Wóycicka funkcje wiceprezesek, Jan Herczyński funkcję skarbnika, Damian Wutke – sekretarza. Pozostałe osoby weszły w skład Zarządu jako jego członkini i członkowie.

Walne Zebranie dokonało również wyboru Komisji Rewizyjnej. W jej skład weszły następujące osoby: Natalia Woroszyńska – przewodnicząca, Cezary Gawryś oraz Antoni Sułek – członkowie.

W okresie sprawozdawczym Przewodniczącą Rady Programowej Stowarzyszenia była Paula Sawicka. Podczas Zebrania uzupełniono skład Rady Programowej wybierając do niej Elżbietę Petrajtis-O'Neill oraz Ludwikę Wujec.

W roku 2023 pracami biura *Otwartej Rzeczpospolitej* kierował Damian Wutke. Prace administracyjno-księgowe powierzyliśmy ponownie Ewie Mirkowskiej-Treugutt.

31 grudnia 2023 roku *Otwarta Rzeczpospolita* liczyła 203 członków zwyczajnych. W minionym roku przyjęliśmy 3 nowe osoby.

W okresie sprawozdawczym odbyły się 4 zebrania Zarządu OR oraz jedno wspólne zebranie Rady Programowej i Zarządu. Spotkania odbywały się przy częściowym użyciu środków komunikacji zdalnej.

W 2023 roku pożegnaliśmy:

Marię Dworzecką (16 stycznia 2023 r.) – członkinię Stowarzyszenia;

Michała Głowińskiego (30 września 2023 r.) – członka-założyciela;

Barbarę Petrozolin-Skowrońską (22 października 2023 r.) – wieloletnią członkinię Rady Programowej;

Marka Kellera (29 października 2023 r.) – członka Stowarzyszenia.

Sprawozdanie merytoryczne:

1. Działalność statutowa;
 2. Konkurs prac magisterskich im. Jana Józefa Lipskiego;
 3. Publiczne debaty Stowarzyszenia Otwarta Rzeczpospolita i Teatru Polskiego im. Arnolda Szyfmana w Warszawie
 4. Projekt „**Antysemityzm w Polsce: definicja, monitorowanie, skuteczne przeciwdziałanie**”;
 5. Projekt „**Otwarta Szkoła. Jak z HiT-u zrobić hit**”;
 6. Projekt „**Monitoring treści nienawistnych w TVP w okresie kampanii wyborczej**”;
 7. Kalendarium ważniejszych inicjatyw i wydarzeń w 2023 roku.
-

1. Działalność statutowa

a/ monitoring aktów nienawiści

W okresie od 1 stycznia 2023 roku do 31 grudnia 2023 roku w ramach naszej działalności statutowej przesłaliśmy do organów ścigania (Policja, Prokuratura, Główna Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu) **258 zawiadomień o możliwości popelnienia przestępstwa ściganego z urzędu**. Podział na poszczególne miesiące przedstawia się następująco: styczeń – 22 sprawy; luty – 20; marzec – 21; kwiecień – 23; maj – 23; czerwiec – 21; lipiec – 22; sierpień – 20; wrzesień – 22; październik – 21; listopad – 20, grudzień – 23.

Większość zgłoszeń dotyczyła wypowiedzi publikowanych w Internecie, o których byliśmy informowani za pośrednictwem portalu www.zglosnienawisc.otwarta.org. Zgodnie z przyjętymi przez nasz zespół procedurami na wstępie ocenialiśmy wiarygodność zgłoszeń, a następnie, jeśli uznaliśmy, że dana treść wyczerpuje znamiona czynu zabronionego, przekazywaliśmy sprawę organom ścigania.

246 z przekazanych przez nas spraw dotyczyło **wpisów i wypowiedzi o charakterze antysemickim**, pozostałe dotyczy nienawiści skierowanej wobec Ukraińców, muzułmanów, uchodźców i osób nieheteronarmatywnych.

Wśród zgłoszonych przez nas spraw znalazły się również te, które były szeroko znane opinii publicznej. Pierwsza z nich dotyczy **wpisu Rafała Ziemkiewicza** na portalu x.com (dawniej twitter.com), w którym wzywał do przemocy wobec uchodźców. Prokuratura Rejonowa Warszawa-Śródmieście wszczęła dochodzenie, po czym **umorzyła je z powodu niewyczerpania znamion czynu zabronionego**.

Kolejna sprawa dotyczy **Michała Woźnickiego**, który 2 czerwca 2023 roku transmitował odprawianą przez siebie mszę św. trydencką. W jej trakcie mówił o Żydach jako „pijawkach i kleszczach, żyjących na organizmie właściciela”, „korumpujących, zniewalających, deprawujących”, „odpowiedzialnych za pornografię, rozpijanie młodzieży, demoralizację”, „odpowiedzialnych za zło na świecie” – a tym samym wywoływał poczucie silnej niechęci oraz nienawiści wobec Żydów z powodu ich przynależności narodowej i wyznaniowej. 5 czerwca 2023 roku złożyliśmy w tej sprawie zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa ściganego z urzędu. **29 grudnia 2023 roku do Sądu Rejonowego Poznań – Grunwald przesłano akt oskarżenia przeciwko Michałowi Woźnickiemu, oskarżonemu o popełnienie przestępstwa z art. 257 kk.**

24 października 2023 roku złożyliśmy zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa nawoływania do nienawiści na tle etnicznym i narodowościowym (art. 256 k.k.) oraz nawoływania do i pochwalania popełnienia przestępstwa (art. 126a k.k.) przez **Marie Andersen**, studentkę Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

b/ interwencje prawne i ich skutki

169 spośród 258 zgłoszonych przez nas spraw zostało zamkniętych. W przypadku 15 spraw powodem umorzenia było niewyczerpanie znamion czynu zabronionego, w 48 – niewykrycie sprawcy czynu zabronionego, w 106 przypadkach odmówiono wszczęcia dochodzenia lub umorzono je bez uzasadnienia.

Zgodnie z art. 325e par. 1 kpk postanowienie o wszczęciu lub odmowie wszczęcia dochodzenia, jego umorzeniu oraz zawieszeniu nie wymaga uzasadnienia (konstytucyjność tego przepisu potwierdził w 2014 roku Trybunał Konstytucyjny).

Pozostałe 89 spraw nadal jest w toku – w 24 wszczęto śledztwo/dochodzenie, 48 zostało przekazanych do innych jednostek (nie wydano decyzji o wszczęciu lub odmowie wszczęcia dochodzenia), w przypadku 17 zawiadomień organy ścigania nie wydały dotychczas żadnej decyzji.

Pod koniec 2021 roku złożyliśmy zawiadomienie w sprawie **antysemickich wypowiedzi Michała Woźnickiego**, który mówił o Żydach jako „pijawkach i kleszczach”, oskarżał ich o szerzenie pornografii i przypisywał odpowiedzialność za „zło w świecie”. **3 lutego 2023 roku Sąd Apelacyjny skazał Michała Woźnickiego na prace społeczne za znieważenie Żydów z powodu ich przynależności narodowej oraz nawoływanie do nienawiści na tle różnic narodowościowych.**

13 sierpnia 2022 roku w Grudziądzu odbył się I Marsz gen. Tadeusza Rozwadowskiego. W jego trakcie **Wojciech Olszański nawoływał do mordowania i dyskryminowania Żydów i znieważał publicznie osoby pochodzenia żydowskiego.** Otwarcie szczuł na przebywające w Polsce osoby, które w naszym kraju znalazły schronienie przed wojną w Ukrainie. O trudną sytuację ekonomiczną Polaków oskarżał Żydów. 16 sierpnia 2022 roku złożyliśmy w tej sprawie zawiadomienie do Prokuratury Okręgowej w Bydgoszczy, która sprawę przekazała do Prokuratury Rejonowej w Grudziądzu. 20 października 2022 roku zostało wszczęte dochodzenie w sprawie możliwości popełnienia przestępstwa z art. 256 § 1 kk w zb. z art. 257 kk w zw. z art. 11 § 2 kk, tj. publiczne propagowanie faszyzmu i nawoływanie do nienawiści. **27 czerwca 2023 roku do Sądu Rejonowego w Grudziądzu przesłano akt oskarżenia przeciwko Wojciechowi Olszańskiemu.**

6 listopada 2022 roku w trakcie transmitowanej za pośrednictwem serwisu YouTube.pl mszy świętej **Michał Woźnicki publicznie nawoływał do nienawiści wobec Żydów i propagował faszystowski ustrój państwa.** Mówił o nich jako o „rozsadnikach nienawiści”, sugerował jakoby Holocaust był wyłączną konsekwencją działań Żydów, a także wskazywał, że Żydzi jako narowość są perfidni i obłudni. 28 listopada 2022 roku złożyliśmy w tej sprawie zawiadomienie do Prokuratury Okręgowej w Poznaniu, która sprawę przekazała do Prokuratury Okręgowej Poznań-Stare Miasto. 21 grudnia 2022 roku zostało wszczęte dochodzenie w sprawie możliwości popełnienia przestępstwa z art. 256 § 1 kk w zb. z art. 257 kk w zw. z art. 11 § 2 kk, tj. publiczne propagowanie faszyzmu i nawoływanie do nienawiści. **25 września 2023 roku do Sądu Rejonowego Poznań-Stare Miasto przesłano akt oskarżenia przeciwko Michałowi Woźnickiemu.**

4 kwietnia 2023 roku użytkownik serwisu twitter.com **umieścił antysemicki wpis** o treści: „Ja też najchętniej życzył bym im powtórkę z historii. Jak Niemcy mordowali Żydów to było be, ale jak Żydzi mordują Palestyńczyków, twierdząc że to ich ziemia bo w książce pisze że Bóg dał to jest dobrze. No kurwa, Żydzi do gazu a nie do Gazy”. Tego samego dnia skierowaliśmy do Prokuratury Okręgowej w Warszawie zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa ściganego z urzędu. Zawiadomienie zostało przekazane do Prokuratury Rejonowej w Piasecznie, która 29 maja br. wszczęła dochodzenie w tej sprawie. **24 października 2023 roku do Sądu Rejonowego w Piasecznie, II Wydział Karny, został przesłany akt oskarżenia**, który zarzuca autorowi wpisu popełnienie przestępstwa z art. **256 § 1 kodeksu karnego**, tj. propagowanie faszystowskiego lub innego totalitarnego ustroju państwa i nawoływanie do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych albo ze względu na bezwyznaniowość.

4 września 2022 roku, w trakcie cotygodniowej manifestacji Literiady pod Pałacem Prezydenckim, kontrmanifestantka **prezentowała transparent zawierający sformułowania: „Strzeż się tyfusu plamistego. Unikaj Żydów”**, tj. zawierający treści nawołujące do nienawiści na tle narodowościowym. W tej sprawie złożyliśmy do Prokuratury zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa ściganego z urzędu. Udzieliliśmy również pomocy prawnej osobie, która zdecydowała się występować jako osoba bezpośrednio dotknięta tym przestępstwem. Sąd przesłuchał dodatkowo trzech innych świadków tego wydarzenia. 30 listopada 2023 roku w Sądzie Rejonowym dla Warszawy-Śródmieścia odbyła się kolejna rozprawa w tej sprawie. **Joanna C. została uznana winną zarzucanych czynów. Sąd wyznaczył karę ograniczenia wolności poprzez wykonywanie prac społecznych przez 10 miesięcy w wymiarze 30 godzin miesięcznie. Dodatkowo nałożył grzywnę w wysokości 3.000 złotych oraz obciążył kosztami postępowania – 250 złotych.** Sąd ogłaszając ustne motywy wyroku wskazał, że szerzenie nienawiści na tle narodowościowym, etnicznym, rasowym czy religijnym – wszystkie te aspekty zostały wyczerpane w sądzonym czynie – wobec Żydów w mieście, w którym było największe getto, gdzie Holocaust był rzeczywistością, za pomocą materiałów z czasów Holocaustu jest szczególnie wyraziste i zasługuje na wyraźne i jednoznaczne potępienie i ukaranie. Jednocześnie Sąd podkreślił, że oskarżona jest w pełni świadoma znaczenia swoich czynów i może za nie odpowiadać.

c/ interwencje społeczne oraz monitoring inicjatyw na rzecz tolerancji

Ta działalność Stowarzyszenia obejmuje uczestnictwo w zbiorowych protestach i petycjach, tworzenie i wysyłanie listów i pism do przedstawicieli administracji rządowej i samorządowej różnego szczebla, instytucji i organizacji itp., a także wystąpienia przedstawicieli Stowarzyszenia w mediach (wypowiedzi dla prasy, w radiu i telewizji). W okresie sprawozdawczym podjęliśmy 9 interwencji społecznych – ogłaszając oświadczenia, składając skargi do Komisji Etyki Poselskiej oraz Rady Etyki Mediów, w 8 sprawach dołączyliśmy do innych inicjatyw jako sygnatariusze listów i oświadczeń zbiorowych.

Warto w tym miejscu odnotować, że 17 sierpnia 2023 roku Komisja Etyki Poselskiej ukarała naganą posła Grzegorza Brauna za fizyczny atak podczas wykładu prof. Jana Grabowskiego w Niemieckim Instytucie Historycznym i głoszenie haseł ksenofobicznych, czym złamał zasadę dbałości o dobre imię Sejmu RP.

Rejestrowaliśmy również i wspieraliśmy wydarzenia polegające na przeciwdziałaniu aktom nietolerancji, reagowaniu na nie i zapobieganiu im zainicjowane przez instytucje oraz organizacje pozarządowe. Ważniejsze tego rodzaju inicjatywy Stowarzyszenia zostały opisane w *Kalendarium ważniejszych wydarzeń i inicjatyw*.

2. Konkurs prac magisterskich im. Jana Józefa Lipskiego

Do organizowanej przez Otwartą Rzeczpospolitą XXVIII edycji Konkursu prac magisterskich im. Jana Józefa Lipskiego zgłoszono dwadzieścia prac. Do II etapu zakwalifikowano dziewięć prac, spośród których Komisja postanowiła nagrodzić sześć, przyznając nagrodę I stopnia, nagrodę II stopnia ufundowaną przez Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza oraz cztery wyróżnienia - im. Jacka Kuronia oraz im. Joanny Wiszniewicz.

Uroczystość ogłoszenia laureatów i laureatek XXVII edycji Konkursu Prac Magisterskich im. J. J. Lipskiego odbyła się 20 czerwca 2023 roku w warszawskim Pałacu Staszica.

Nagrody wręczyli Przewodnicząca Jury Paula Sawicka, Przewodniczący Kapituły Zbigniew Bujak oraz Prezes Zarządu Marek Gumkowski.

Tradycyjne rozmowy z laureatkami i laureatami przeprowadził Tomasz Żukowski.

Nazwiska laureatów, tytuły prac oraz ich streszczenia można znaleźć na stronie www.otwarta.org.

Do XXIX edycji Konkursu w 2024 r. zakwalifikowano 28 prac.

3. Publiczne debaty Stowarzyszenia Otwarta Rzeczpospolita i Teatru Polskiego im. Arnolda Szyfmana w Warszawie

26 kwietnia 2023 roku odbyła się XVIII Publiczna Debata Stowarzyszenia Otwarta Rzeczpospolita i Teatru Polskiego im. Arnolda Szyfmana. Obrady pod hasłem „*O wartościach: równości, wolności i wspólnoty, czyli o tym co nadaje sens i wagę ludzkiemu życiu*” dedykowane były pamięci **prof. Barbary Skargi** – filozofce, humanistce, nazywanej *Pierwszą Damą Polskiej Filozofii*.

Debatę otworzyli przewodnicząca Rady Programowej Otwartej Rzeczpospolitej **Paula Sawicka** oraz dyrektor Teatru Polskiego **Andrzej Seweryn**. W rozmowie prowadzonej przez **Annę Wacławik-Orpik** udział wzięli **Marta Malecka** oraz **Kuba Wygnański**.

Po debacie odbyła się uroczystość wręczenia **Nagrody im. Doktora Marka Edelmana za ratowanie człowieczeństwa**. Tegoroczną laureatką Nagrody została **Marta Malecka** – współtwórczyni Fundacji Be a Hero. Nagrodę wręczyli jej fundatorzy – **Bogdan Bialek** oraz **Paula Sawicka**.

Zapis debaty dostępny na kanale *Otwartej Rzeczpospolitej* w serwisie [YouTube](#).

22 listopada 2023 roku odbyła się XIX Publiczna Debata Stowarzyszenia Otwarta Rzeczpospolita i Teatru Polskiego im. Arnolda Szyfmana. Obrady pod hasłem „*Jak przywrócić rządy prawa w Polsce?*” poświęcone były pamięci **Anieli Steinsbergowej** – prawniczki, obrończyni w procesach politycznych i rehabilitacyjnych, współtwórczyni Komitetu Obrony Robotników.

Debatę otworzyli przewodnicząca Rady Programowej Otwartej Rzeczpospolitej **Paula Sawicka** oraz Zastępca Dyrektora Naczelnego Teatru Polskiego, Dyrektor Artystyczny **Janusz Majcherek**. Słowo wstępne do dyskusji wygłosił **Jerzy Stępień**. Następnie w rozmowie moderowanej przez **Wojciecha Tumidalskiego** udział wzięli **Paulina Kieszkowska-Knapik**, **Marta Kożuchowska-Warywoda** oraz **Waldemar Żurek**.

Zapis debaty dostępny na kanale *Otwartej Rzeczpospolitej* w serwisie [YouTube](#).

4. Projekt *Antysemityzm w Polsce: definicja, monitorowanie, skuteczne przeciwdziałanie.*

Od listopada 2021 roku do końca roku 2023, w ramach dotacji z programu Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy finansowanego z Funduszy EOG, realizowaliśmy projekt *Antysemityzm w Polsce: definicja, monitorowanie, skuteczne przeciwdziałanie.* Działania zrealizowane w roku 2022 zostały opisane w poprzednim sprawozdaniu merytorycznym Zarządu.

W 2023 roku udało się nam zrealizować następujące elementy:

- Opublikowaliśmy operacyjne uszczegółowione wytyczne dotyczące opisu zjawiska antysemityzmu w Polsce. Stanowią one uszczegółowienie definicji antysemityzmu Międzynarodowego Sojuszu pamięci o Holokauście (IHRA). W skład zespołu eksperckiego weszli: Mikołaj Winiewski, Michał Bilewicz, Aleksandra Gliszczyńska-Grabias, Mateusz Woźniński, Agnieszka Haska, Bożena Keff, Grzegorz Krzywiec, Dariusz Stola;
- Opublikowaliśmy infografikę, odpowiadającą na pytania: Czym jest antysemityzm? Kto jest na niego narażony? Czym charakteryzują się tego typu uprzedzenia? I w jaki sposób uprzedzenia antyżydowskie objawiają się w Polsce?
- Opublikowaliśmy podręcznik „Antysemityzm w Polsce. Praktyczne wytyczne”, którego celem jest przedstawienie korzeni i polskiej specyfiki stereotypowych przekonań i uprzedzeń antysemickich oraz wskazówek jak rozpoznawać przejawy antysemityzmu w Polsce. Publikacja zawiera przydatne informacje prawne, ponieważ niektóre z zachowań antysemickich są przestępstwami. Ponadto na końcu podręcznika znajdują się sformułowane przez nas rekomendacje, które mogłyby usprawnić przeciwdziałanie antysemityzmowi. Podręcznik został przekazany do wszystkich Prokuratur Regionalnych i Okręgowych w Polsce oraz wszystkich powiatów i miast na prawach powiatu.
- W oparciu o podręcznik przeprowadziliśmy szkolenie, w którym udział wzięli prokuratorzy ze Stowarzyszenia Lex Super Omnia.
- Przygotowaliśmy trzy krótkie animacje pt. „Nie rób drugiemu co antysemickie”, które wyjaśniają czym jest a czym nie jest antysemityzm i zachęcają do reagowania na to zjawisko.
- Podjęliśmy 258 interwencji prawnych, w przeważającej większości dotyczących antysemickich przestępstw z nienawiści. Szersze omówienie rodzaju przestępstw i skutków naszych interwencji znajduje się w pkt. 1 sprawozdania – *działalność statutowa.*

Projekt koordynowała dr Dominika Bulska – członkini naszego Stowarzyszenia, współpracowniczka Centrum Badań nad Uprzedzeniami Uniwersytetu Warszawskiego.

5. Projekt *Otwarta szkoła. Jak z HiT-u zrobić hit*

Od 2022 roku realizujemy projekt edukacyjny *Otwarta szkoła. Jak z HiT-u zrobić hit*. Celem projektu jest wspieranie nauczycieli, którzy chcą uczyć krytycznego myślenia i samodzielności intelektualnej przy realizacji podstawy programowej przedmiotu Historia i Terakżejszość.

W 2023 roku opublikowaliśmy na platformie kolejne bloki tematyczne: *Prawa człowieka; Dyskryminacja; Relacje polsko-żydowskie po II wojnie światowej; Jeden naród, jeden kraj – zmiany narodowościowe w Polsce powojennej, Mowa nienawiści oraz Modele polityki wyznaniowej w Polsce i na świecie*. Łącznie od początku programu opracowano 16 bloków tematycznych. Obecnie zawieszono prace nad kolejnymi blokami tematycznymi, ze względu na planowane przez MEN zmiany dotyczące nauczania HiT. Materiały na stronie wyświetliło 43 855 osób.

Projekt wsparł Fundusz Obywatelski im Henryka Wujca oraz Fundacja im Stefana Batorego.

Z ramienia *Otwartej Rzeczypospolitej* za projekt odpowiada wiceprezeska Zarządu Irena Wóycicka.

6. Projekt *Monitoring treści nienawistnych w TVP w okresie kampanii wyborczej*

Od 15 sierpnia do 15 października 2023 roku realizowaliśmy projekt *Monitoring treści nienawistnych w TVP w okresie kampanii wyborczej*. Przez dwa miesiące, codziennie, przyglądaliśmy się wybranym audycjom, co pozwoliło wysnuć ogólne, niepokojące wnioski: uprzedzenia i nienawiść są narzędziem mobilizacji politycznej; uprzedzenia wobec mniejszości mają wzbudzać poczucie zagrożenia, z którym poradzić sobie może tylko jedna opcja polityczna; nienawiść wzrastała wraz ze zbliżającym się terminem wyborów. Media publiczne są upartyjnione i potrzebują głębokiej reformy.

Osobami odpowiedzialnymi za realizację projektu byli badacze związani z Centrum Badań nad Uprzedzeniami Uniwersytetu Warszawskiego: dr Dominika Bulska, dr Mikołaj Winiewski odpowiadał za opracowanie metodologii i systemu badań; Karolina Marcinkowska, Wojciech Podsiadłowski i Maciej Górski prowadzili monitoring, oglądając od 15 sierpnia do 15 października

wskazane programy informacyjne i publicystyczne. Projekt zakładał monitoring tych programów od momentu rozpoczęcia oficjalnej kampanii wyborczej do momentu obowiązywania ciszy wyborczej. Ostatecznie jednak postanowiliśmy poddać ocenie również dwa dni obowiązywania ciszy wyborczej i emitowany w Telewizji Publicznej wieczór wyborczy.

Inicjatywę wspiera Fundusz Obywatelski im. Henryka Wujca.

Z raportem końcowym z monitoringu można zapoznać się na naszej [stronie internetowej](#).

7. Kalendarium ważniejszych inicjatyw i wydarzeń w 2023 roku

24.01

45 organizacji społecznych, w tym Stowarzyszenie *Otwarta Rzeczpospolita*, poparło apel Komitetu Obrony Demokracji, Fundacji Odpowiedzialna Polityka i Obserwatorium Wyborczego ws. nowelizacji kodeksu wyborczego. Apel dotyczył pośpiesznych i nieprzemyślanych zmian w Kodeksie Wyborczym procedowanym wówczas przez Parlament.

27.01

Byliśmy jedną z organizacji biorących udział w kampanii społecznej Komisji Europejskiej pn. „Będę mieć oczy szeroko otwarte”. Kampania promowała informacje dotyczące przestępstw z nienawiści, praw ofiar i wskazywała organizacje pomocowe w Polsce i Unii Europejskiej, wyspecjalizowane w tym zakresie.

20.02

W czasopiśmie „Polonistyka. Innowacje” ukazał się artykuł Katarzyny Kuczyńskiej-Koschany pt. *Koiné i kontr-koiné*, solidarność i jej antonimy – rozważania nad kulturową wspólnotą uczniowsko-nauczycielską na przykładzie cyklu prelekcji polonistycznych Otwartej Rzeczpospolitej „JAWNE KOMPLETY – lektury oddelegowane, lektury orzekające inaczej”.

Członkini Zarządu Otwartej Rzeczpospolitej, pomysłodawczyni i koordynatorka tego projektu omawia go w szerokim kontekście kulturowym, między innymi w kontekście kategorii *koiné*, wspólnoty i solidarności.

27.02

Odbyło się spotkanie wokół książki „Historia a świat wartości” w 5. rocznicę śmierci Jerzego Jedlickiego. W spotkaniu organizowanym przez Stowarzyszenie *Otwarta Rzeczpospolita* i Polski

PEN Club udział wzięli Adam Kożuchowski, Marcin Kula, Marek Radziwon, a prowadziła Mirosława Marody.

17.03

Opublikowano list otwarty badaczy, środowisk i organizacji żydowskich w sprawie emisji przez Narodowy Bank Polski monety „Zachowali się jak trzeba” z wizerunkiem Józefa Kurasia pseudonim „Ogień”. Protest przeciwko upamiętnianiu postaci daleko odbiegającej od wizerunku bohatera zasługującego na narodową pamięć podpisała m.in. Przewodnicząca Rady Programowej *Otwartej Rzeczypospolitej* Paula Sawicka.

19.04

Po raz kolejny byliśmy jednymi ze współorganizatorów Niezależnych Obchodów Rocznicy Wybuchu Powstania w Getcie Warszawskim. Jak co roku, w samo południe, zgromadziliśmy się pod pomnikiem Szmula Zygielbojma, gdzie wysłuchaliśmy hymnu Bundu w wykonaniu chóru Wielokulturowego Liceum Humanistycznego im. Jacka Kuronia, a Janusz Onyszkiewicz odczytał list Marka Edelmana z 1983 roku, w którym uzasadniał odmowę uczestniczenia w państwowych uroczystościach. Tam też aktor Mikołaj Jodliński przeczytał fragmenty wypowiedzi Marka Edelmana o powstaniu w warszawskim getcie. Dalej, przy kopcu Anielewicza, Maja Komorowska i Józef Duriasz przeczytali wiersze Jerzego Ficowskiego i Adama Zagajewskiego. Nasze uroczystości zakończyliśmy na Umschlagplatzu, gdzie Bożena Stachura i Filip Kosior przeczytali listy z getta, pochodzące z archiwum Rozentarów.

Wieczorem multimedialnym wydarzeniem „Wielka Synagoga przywraca pamięć” według koncepcji artystki Gabi von Seltsmann uczciliśmy 80. rocznicę wybuchu powstania w warszawskim Getcie. Obraz powstającej z gruzów synagogi pojawił się po raz kolejny na ścianie Błękitnego Wieżowca, który zajął jej miejsce. Obrazem, dźwiękiem i emocją symbolicznie została odbudowana Wielka Synagoga zburzona przez Niemców po upadku powstania w getcie.

23.04

Opublikowaliśmy protest przeciwko metodom polemicznym stosowanym przez polityków w oficjalnych wypowiedziach oraz niektóre media do atakowania prof. Barbary Engelking z Centrum Badań nad Zagładą Żydów, a także reżyserki Agnieszki Holland oraz przeprowadzającej z nimi rozmowy redaktorki stacji TVN Moniki Olejnik.

31.05

Opublikowaliśmy oświadczenie ws. fizycznej agresji posła na Sejm RP Grzegorza Brauna, której dopuścił się podczas wykładu Naukowego prof. Jana Grabowskiego w Niemieckim Instytucie Historycznym. W oświadczeniu wyrażaliśmy oczekiwanie, że Sejm uchyli posłowi Braunowi immunitet, a organa państwa ukarzą go za ten akt agresji. Wyrażaliśmy również solidarność i szacunek dla badaczy i badaczek Zagłady.

31.05

Sekretarz Zarządu Damian Wutke złożył skargę do Komisji Etyki Poselskiej w związku z atakiem posła Grzegorza Brauna. 17 sierpnia 2023 roku Komisja Etyki Poselskiej ukarała posła naganą za fizyczny atak podczas wykładu prof. Jana Grabowskiego w Niemieckim Instytucie Historycznym i głoszenie haseł ksenofobicznych, czym złamał zasadę dbałości o dobre imię Sejmu RP.

05.06

Rada Programowa Stowarzyszenia *Otwarta Rzeczpospolita*, wspólnie z Wydawnictwem Sonia Draga/Post Factum, zorganizowała debatę poświęconą relacjom polsko-żydowskim. Pretekstem do rozmowy była premiera książki Jacka Tacika „Jak nie lubić Żyda?”. W dyskusji udział wzięli: Paula Sawicka, Michał Bilewicz, Jan Grabowski.

12.06

Dołączyliśmy do listu poparcia dla Stowarzyszenia Nigdy Więcej, które stało się celem ataków prawicowych polityków i publicystów po tym, jak zwróciło uwagę na obecność sędziego piłkarskiego Szymona Marciniaka na wydarzeniu Everest organizowanym przez Sławomira Mentzena z Konfederacji.

21.06

Paula Sawicka, Przewodnicząca Rady Programowej, komentowała w *Faktach po Faktach* zapowiedziane przez Jarosława Kaczyńskiego referendum w sprawie przyjmowania imigrantów. *Z przerażeniem patrzę na to, że to jest kontynuowane [nagonka na imigrantów i uchodźców]. Bo przecież sprawa referendum jest po to, aby było dużo mówienia, ale przecież nie o samym referendum. Martwi mnie też brak społecznej reakcji na te pomysły – mówiła.*

06.07

W Poznaniu ogłoszono Laureatów VI Konkursu o Nagrodę Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk za najlepszą publikację o Wielkopolsce w 2022 r. W kategorii literatura dotycząca miasta

Poznania zwyciężyła praca zbiorowa “Wyparte historie. Antysemityzm na Uniwersytecie Poznańskim w latach 1919–1939”, pod red. Macieja Michalskiego z Wydział Historii UAM i Krzysztofa Podemskiego z Wydział Socjologii UAM. Monografię wydało Wydawnictwo Naukowe UAM. Krzysztof Podemski jest również członkiem Zarządu Stowarzyszenia *Otwarta Rzeczpospolita*.

16.08

Dołączyliśmy do apelu organizacji społecznych, w którym wyrażano sprzeciw wobec projektu ustawy, zaostrzającej przepisy dotyczące współpracy szkół z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego. Była to trzecia próba ograniczenia współpracy pomiędzy organizacjami społecznymi i szkołami. Pierwsze dwie dwukrotnie zawetował Prezydent Andrzej Duda. „Lex Czarnek 3.0” wrócił jako projekt obywatelski, wspierany przez Marszałek Sejmu, Elżbietę Witek a jego założenie to rzekoma ochrona dzieci przed seksualizacją. Protestowaliśmy przeciwko procedowaniu prawa, które utrudni dzieciom i młodzieży dostęp do zajęć wzbogacających pracę szkoły.

18.08

Dołączyliśmy do apelu organizacji społecznych działających na rzecz praw człowieka i wspierających rozwój społeczeństwa obywatelskiego, w którym wyrażaliśmy stanowczy sprzeciw wobec referendum, które miało być przeprowadzone razem z wyborami parlamentarnymi. Nasz sprzeciw wynikał z poważnych obaw co do uczciwości, legalności i konsekwencji referendum przeprowadzonego w takich warunkach i okolicznościach.

29.08

Byliśmy jednym z 37 sygnatariuszy listu do Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej, w którym wskazywaliśmy, że pytania referendalne opierają się na wprowadzających w błąd stwierdzeniach, a samo referendum ma charakter plebiscytu wyraźnie sprzyjającego jednej opcji politycznej.

05.09

Opublikowaliśmy oświadczenie ws. ataku na Agnieszkę Holland, którego dopuścił się minister Zbigniew Ziobro. Przypominaliśmy, że granicy UE z Białorusią wciąż cierpią i umierają ludzie i wyrażaliśmy wdzięczność wszystkim tym, którzy niosą tam pomoc. Agnieszce Holland dziękowaliśmy za twórczość będącą krzykiem protestu.

05.10

W ramach wspólnej kampanii referendalnej realizowanej z Amnesty International Polska, Helsińską Fundacją Praw Człowieka, Instytutem Spraw Publicznych, Komitetem Obrony Demokracji i Fundacją Forum Obywatelskiego Rozwoju opublikowaliśmy spot „Nie daj sobie wcisnąć referendum. Zagłosuj w wyborach”, który emitowany był w regionalnych ośrodkach TVP.

12.10

Dołączyliśmy do apelu organizacji społeczeństwa obywatelskiego, w którym apelowaliśmy o udział w wyborach parlamentarnych.

26.10

Wystosowaliśmy list do Rektora Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego prof. Zbigniewa Gacionga oraz Prezydenta m. st. Warszawy Rafała Trzaskowskiego ws. skrajnie antysemickiej, wzbudzającej nienawiść i usprawiedliwiającej zbrodnie dokonane na narodzie żydowskim, prezentowanej publicznie postawy Marie Andersen – studentki WUM. W imieniu Stowarzyszenia list podpisali Paula Sawicka – Przewodnicząca Rady Programowej oraz Marek Gumkowski – Prezes Zarządu. Na list odpowiedział Rektor WUM informując, że polecił Rzecznikowi Dyscyplinarnemu dla Studentów i Doktorantów zbadanie sprawy, a ten przekazał sprawę Komisji Dyscyplinarnej.

21.11

Wystosowaliśmy list do Towarzystwa Dziennikarskiego oraz Rady Etyki Mediów ws. audycji prowadzonej przez Jacka Żakowskiego w Radiu TOK FM. Gość Żakowskiego – Omar Faris - mówiąc o masakrze 7 października kłamał, negował oczywiste fakty zbrodni Hamasu, odmawiał prawa do istnienia państwa Izrael i nawoływał do nienawiści. Wobec tych wypowiedzi Jacek Żakowski zachował daleko idącą powściągliwość, kwitując twierdzenia swojego gościa jakoby Hamas "nigdy nie strzelał do kobiet i dzieci" uwagą, że "tam był też jakiś festiwal". To na co pozwolił swojemu gościowi nie mieści się w ramach wolności słowa, ani w standardach profesjonalnego dziennikarstwa. Rada Etyki Mediów nie dopatrzyła się uchybień w postępowaniu red. Żakowskiego.

29.11

Opublikowaliśmy serię krótkich wypowiedzi Konstantego Geberta na temat wojny Izraela z Hamasem. Była to odpowiedź na wyrażaną przez członków Stowarzyszenia potrzebę

uporządkowania wiedzy w tym zakresie. Za realizację nagrań odpowiedzialny był Przemysław Wiszniewski – członek Zarządu.

12.12

Opublikowaliśmy oświadczenie w sprawie posła Grzegorza Brauna, który dopuścił się, po raz kolejny, haniebnego aktu antysemityzmu. W sposób nienawistny, używając gaśnicy, przemocą zgasił świece chanukowe, żydowski znak nadziei i trwania, a następnie, w uzasadnieniu swego czynu, głosił z mównicy sejmowej antysemityczne wezwania. W imieniu Stowarzyszenia oświadczenie podpisali Paula Sawicka – Przewodnicząca Rady Programowej oraz Marek Gumkowski – Prezes Zarządu.

13.12

Sekretarz Zarządu Damian Wutke złożył skargę do Komisji Etyki Poselskiej w związku z antysemitycznym atakiem posła Brauna. „Zachowanie posła Brauna, potępione już prawie jednogłośnie przez Prezydium Sejmu, zasługuje na karę z każdej możliwej strony. Na antysemityzm, przemoc, pogardę nie powinno być miejsca w przestrzeni publicznej, a szczególnie w Sejmie, który jest świątynią demokracji” – napisano w skardze.

14.12

14 grudnia br. w Ministerstwie Sprawiedliwości odbyło się spotkanie Ministra Sprawiedliwości Prokuratora Generalnego Adama Bodnara z przedstawicielami społeczności żydowskiej oraz osobami i organizacjami przeciwdziałającym antysemityzmowi. W spotkaniu wzięli m.in. Paula Sawicka, Przewodnicząca Rady Programowej Stowarzyszenia Otwarta Rzeczpospolita, członkowie Rady – Aleksandra Gliszczyńska-Grabias, Michał Bilewicz oraz Sekretarz Zarządu Damian Wutke.

Do spotkania doszło w związku z haniebnym czynem, jakiego we wtorek (12 grudnia br.) dopuścił się poseł Konfederacji Grzegorz Braun w siedzibie Sejmu RP. Minister Sprawiedliwości wyraził swoje najwyższe oburzenie zachowaniem posła Konfederacji.

Warszawa, 31 marca 2024 roku